

Finansdepartementet

Om folkbokföring, samordningsnummer och identitetsnummer SOU 2021:57 (Fi2021/02516)

Pensionsmyndigheten instämmer i förslagen och anser att de kommer att öka tillförlitligheten av uppgifterna i folkbokföringsdatabasen, vilket kommer ha en positiv effekt på de förmåner Pensionsmyndigheten administrerar. En högre kvalitet i folkbokföringen skapar förutsättningar för bättre beslutsunderlag och minskar risken för felaktiga utbetalningar. Mot bakgrund av Pensionsmyndighetens ansvars- och verksamhetsområde lämnas följande synpunkter.

4.4.5 Registrering av andra personuppgifter än de som framgår av reseedhandlingar

Ett av syftena med folkbokföringen är att olika samhällsfunktioner ska få ett korrekt underlag för beslut och åtgärder (jfr 2 § förordningen [2017:154] med instruktion för Skatteverket). Av utredningens kartläggning av regler och rutiner i folkbokföringsärenden framgår det att Skatteverket vid anmälan om inflyttning som utgångspunkt enbart registrerar uppgifter som är mycket sannolika. Uppgift om civilstånd och familjeförhållanden registreras inte i folkbokföringsdatabasen om de inte bedöms som tillräckligt trovärdiga. Exempelvis registreras en person som inte kan visa att han eller hon är gift som ogift.

Uppgift om civilstånd och familjeförhållanden är av central betydelse i beräkningen av flertalet förmåner som Pensionsmyndigheten administrerar. Om korrekta uppgifter inte registreras vid anmälan om inflyttning ökar risken för fel när Pensionsmyndigheten i ett senare skede ska bedöma rätten till och storlek på förmån. Pensionsmyndigheten anser det därför önskvärt att det vid anmälan om inflyttning görs mer omfattande utredningar kring civilstånd och familjeförhållanden.

Om korrekta uppgifter om civilstånd och familjeförhållanden inte registreras i samband med inflyttning flyttas utredningsansvaret till andra myndigheter som ska utreda och sedan rapportera tillbaka till Skatteverket, vilket synes vara en omständlig och tidskrävande procedur. Beviskraven i folkbokföringsverksamheten är också högre än i socialförsäkringsbalken. Om tanken med den utökade uppgiftsskyldigheten är att Pensionsmyndighetens uppgifter om civilstånd och familjeförhållanden ska föras in i folkbokföringsdatabasen kommer det att finnas uppgifter i databasen som inte är utredda efter folkbokföringens beviskrav.

www.pensionsmyndigheten.se

Pensionsmyndigheten	Telefon	E-post	Org.nr
Box 38190 10064 Stockholm	0771-771 771	registrator@pensionsmyndigheten.se	202100-6255

Pensionsmyndigheten har även behov av uppgift om familjemedlemmar som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Det kan till exempel vara aktuellt i situationer när en efterlevande inte har varit bosatt i Sverige och därför inte är registrerad i folkbokföringsdatabasen. Vi behöver uppgift om den efterlevande för att kunna betala ut ersättning. Pensionsmyndigheten har därför för avsikt att så snart som möjligt göra en framställan till regeringen om ändring i folkbokföringsförordningen (1991:749) rörande 5 a § med avsikten att möjliggöra tilldelning av samordningsnummer för Pensionsmyndigheten trots att det råder osäkerhet om en persons identitet.

5.5 Felaktigt folkbokförda på annans lägenhet eller fastighet

Bostadstillägg är en förmån som kan lämnas för den bostad där pensionstagaren har sitt huvudsakliga boende. Bostadstillägg ska inte betalas ut om pensionstagaren inte bor kvar i den bostad som bostadstillägg har beviljats för. Pensionsmyndigheten är därför positivt inställd till förslaget att kunna ändra folkbokföringen för de personer som sannolikt är felaktigt folkbokförda på en viss adress. Förslaget innebär att risken för felutbetalningar av bostadstillägg och även äldreförsörjningsstöd, som delvis baseras på en bostadskostnad, minskar. Förslaget innebär också att det kommer bli lättare för Pensionsmyndigheten att betala ut bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd till personer som har rätt till ersättningen, men som idag drabbas, bl.a. genom förlängd handläggningstid, av att andra personer är felaktigt folkbokförda på adresser där de faktiskt inte är bosatta. Pensionsmyndigheten ser dock att det finns en potentiell risk med att folkbokföra personer på kommunen om folkbokföringen inte är tillfällig. Det är därför viktigt att bosättningsutredningen bedrivs skyndsamt, vilket också är utredningens förslag.

Pensionsmyndigheten vill även framhålla att det kan bli svårt att använda digital avisering till personer som saknar känd fast adress. Endast 548 000 av drygt 2 200 000 pensionärer är idag anslutna till en digital brevlåda för att ta emot kommunikation och information i myndighetskontakter. Personer som saknar känd fast adress är en grupp som sannolikt är mindre benägen att använda tekniska lösningar för kommunikation med myndigheter. Om Skatteverket vill avisera en person som inte går att nå på sin folkbokföringsadress så är sannolikheten stor att de tillhör den grupp som inte går att nå via en digital brevlåda. Det finns därför en risk att förslaget om att direkt avregistrera personer som försvunna slår hårdare mot denna grupp och att det kan påverka möjligheten att bibehålla bosättningsbaserade förmåner.

8.4.7 Uppgiftsskyldighet för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten är positiv till förslaget om en utökad skyldighet för Pensionsmyndigheten att lämna vissa uppgifter till Skatteverket. Idag har Pensionsmyndigheten många kontakter med Skatteverket via telefon och mail angående frågor som inte omfattas av utredningens förslag. Mycket av den information som framkommer till exempel vid en kontrollutredning registreras inte utan finns endast i handlingar eller i journal i det specifika ärendet. Kontakt via mail

och telefon kommer även i fortsättningen vara betydelsefullt och bör inte begränsas av det automatiska uppgiftslämnandet.

Pensionsmyndigheten anser att den föreslagna lydelsen av 13 § förordning om ändring i folkbokföringsförordningen (1991:749) bör förtydligas eller kompletteras främst i de delar som rör p. 2 huruvida en person lämnat Sverige, p. 3 utbetalning av bostadstillägg och svensk pension till en person i utlandet och p. 6 beslut om upphörd utbetalning av pension.

I Pensionsmyndighetens utredningar om rätten till viss förmån framkommer inte sällan att en person vistats utomlands i större eller mindre omfattning. Rätten till ersättning är beroende av typen av beviljad eller sökt förmån och i vilket land den försäkrade vistats eller är bosatt i. Bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd är bosättningsbaserade förmåner vilket innebär att den försäkrade måste vara bosatt i Sverige för att ha rätt till förmånen. Den försäkrade har dock enligt bestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringsbalken rätt att vistas under längst sex eller tre månader i vissa länder. Garantipension kan lämnas till en person som är bosatt utomlands, men rätten till ersättning är beroende av vilket land den försäkrade är bosatt eller anses bosatt i. Övriga delar av den allmänna ålderspensionen kan betalas ut till den försäkrade oavsett var denne är bosatt. Efterlevandestöd och garantipension till omställningspension och änkepension är också bosättningsbaserade förmåner och lämnas enligt samma regler som för garantipensionen.

Den föreslagna formuleringen av 13 § bör förtydligas eller kompletteras i följande delar.

p. 2: Pensionsmyndigheten anser att det är oklart om den föreslagna uppgiftsskyldigheten avser redan det förhållandet att någon lämnat Sverige genom att vistas utanför Sverige eller om uppgiftsskyldigheten enbart gäller då vistelsen eller eventuell bosättning utomlands tidsmässigt uppnår den nivå som har betydelse för rätten till ersättning enligt socialförsäkringsbalken.

p. 3: Som ovan framförts saknas rätt till bostadstillägg (samt särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd) vid bosättning utomlands. Utbetalning av bostadstillägg till en person i utlandet ska därför inte ske om det inte avser en tillfällig och tidsmässigt tillåten vistelse utomlands. Utöver svensk pension nämns endast bostadstillägg. Även utbetalning av särskilt bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och efterlevandepension torde vara av intresse.

Den pension som Pensionsmyndigheten betalar ut benämns allmän ålderspension. Formuleringen svensk pension bör förtydligas då den begreppsmässigt även kan avse svensk tjänstepension eller svensk privat pension som betalas ut av andra aktörer, även

om Pensionsmyndigheten kan och bör ha kännedom även om dessa. Pensionsmyndigheten har ofta även kännedom om utländsk pension.

p. 6: Pensionsmyndigheten anser vidare att uppgiftsskyldigheten avseende beslut om upphörd utbetalning torde avse samtliga av Pensionsmyndigheten beviljade förmåner och inte enbart allmän ålderspension.

Utredningen konstaterar (s. 296 f.) att den föreslagna paragrafen i folkbokföringsförordningen till viss del innebär en dubbelreglering i förhållande till uppgiftslämnarförordningen (1980:995) och att Skatteverkets behov av uppgifter från Pensionsmyndigheten till viss del redan täcks av 3 § i uppgiftslämnarförordningen. Det kan vara något förvirrande att ha flera författningar som reglerar ungefär samma sak. Pensionsmyndigheten anser att istället för att införa en ny 13 § i folkbokföringsförordningen finns möjligheten att se över uppgiftslämnarförordningen så att den blir tillräckligt tydlig och täcker de behov som framkommer i utredningen.

13. Identitetsnummer – en ny identitetsbeteckning

Pensionsmyndigheten har ett intresse av att spårbarheten över tilldelade nummer behålls över lång tid eftersom tiden från det att pensionsrätt tjänas in till dess att en framtida pension betalas ut kan vara lång.

Antalet skattskyldiga beräknas öka med cirka 23 000 personer per år. För att kunna registrera dessa individer i beskattningsdatabasen tilldelas de ett identitetsnummer eller ett samordningsnummer. Det är viktigt att det finns en koppling mellan det tidigare tilldelade samordningsnumret och det senare tilldelade identitetsnumret eller personnumret när pensionen ska betalas ut. Om det saknas koppling finns det en risk att den enskilde inte tillgodoräknas samtliga intjänade pensionsrätter vilket resulterar i en felaktig pension. Det finns också en risk att Skatteverket inte registrerar en person som avliden om uppgifterna på ett utländskt dödsfallsintyg inte överensstämmer med de uppgifter som den avlidne slutligt har registrerats med.

I avsnitt 13.1.2 (sid. 436, sista stycket) uttrycker utredningen att samordningsnummer och identitetsnummer bör kopplas samman i folkbokföringsdatabasen.

Pensionsmyndigheten anser att ambitionsnivån ska höjas så att det finns ett krav på att numren ska kopplas samman om det tydligt framgår att det gäller samma person.

Motsvarande gäller även kopplingen till personnummer.

Förslagets påverkan på Pensionsmyndighetens IT-utveckling

Med dagens hantering lämnas vissa uppgifter till Skatteverket genom automatisk överföring via Pensionsmyndighetens handläggningssystem. Det kan t ex handla om uppgift om utbetalningar eller om att en person avlidit. Det finns således ett system som hanterar informationsöverföringen mellan myndigheterna vilket underlättar införandet av den utökade uppgiftsskyldigheten. Beroende på omfattningen av utökningen av uppgiftslämnandet kan Pensionsmyndigheten dock bli tvungen att bygga ut sitt system och det tillkommer då en kostnad för detta.

Då införande av utredningens förslag om nytt identitetsnummer kan komma att påverka centrala delar hos en mängd system på Pensionsmyndigheten skulle

systempåverkan kunna bli mycket omfattande. Pensionsmyndigheten behöver analysera dessa konsekvenser för att kunna göra en närmare uppskattning av kostnader för anpassning av systemen.

Övriga synpunkter

Pensionsmyndigheten är positiv till utvidgade möjligheter till hembesök. Hembesök kan ge värdefull, och ibland avgörande, information om vilka boendeförhållanden som råder i en bostad, vilka i sin tur påverkar rätten till eller storleken på vissa förmåner.

Pensionsmyndigheten anser att 28 § 2 st 1 p folkbokföringslagen (1991:481) bör innehålla krav på uppgift om födelseland och födelseort. Uppgift om födelseland och födelseort finns i passet och skulle ge säkrare identitetsuppgifter i folkbokföringen samt minska risken för förväxling av personer. Ur kontrollsynpunkt kan dessa uppgifter vara viktiga. Om Pensionsmyndigheten har uppgift om födelseland och födelseort på den person som utredningen gäller kan vi tillskriva ambassader och myndigheter och begära uppgifter. Med dessa uppgifter är det också lättare att härleda folk som inte är bosatta i Sverige.

Biometriska uppgifter bör även kunna användas i syfte att stärka identitetskontrollen om det efter att en person har folkbokförts har uppstått anledning att säkerställa att rätt person använder identiteten. Det kan till exempel finnas anledning att anta att en identitet med uppehållstillstånd har överlåtit till någon annan person. Det finns även en risk att identiteten används i kriminella syften.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Daniel Barr efter föredragning av verksamhetsutvecklare Per Haglund. I beredningen av ärendet har även IT-arkitekt Fredrik Svensson, analytiker Karl Birkholz, Fredrik Klaesson från kontrollverksamheten samt juristerna Toni Nastev och Jeanette Andersson deltagit. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Magnus Rodin, Lena Aronsson, Ole Settergren, Kajsa Möller, Carl-Magnus Löfström och Bengt Blomberg deltagit.

Daniel Barr

Per Haglund